

De vele gezichten van hoogbegaafdheid

Beter lezen met hoogbegaafde nieuwkomers

Ede, 6 maart 2025
Leonieke Boogaard en Sima de Bruyn-Daoud

Wie zijn wij?

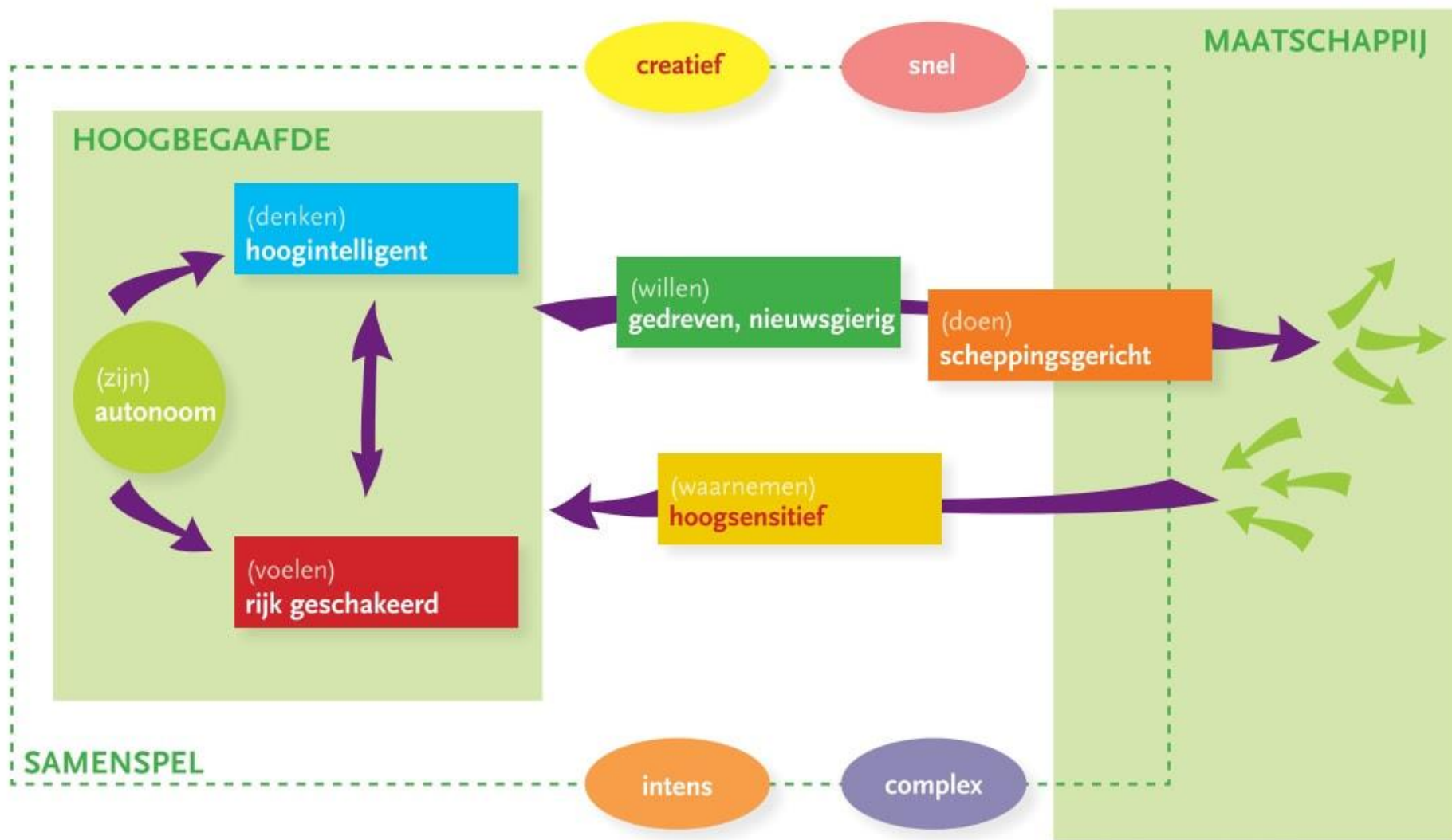

www.velegezichtenvanhb.nl

Programma

- Hoogbegaafdheid
- Hoogbegaafdheid en lezen
- Hoogbegaafdheid en nieuwkomers
- Hoogbegaafde nieuwkomers en lezen

DELPHIMODEL HOOGBEGAAFDHEID®

Een hoogbegaafde is een snelle en slimme denker, die complexe zaken aankan. Autonoom, nieuwsgierig en gedreven van aard. Een sensitief en emotioneel mens, intens levend. Hij of zij schept plezier in creëren.

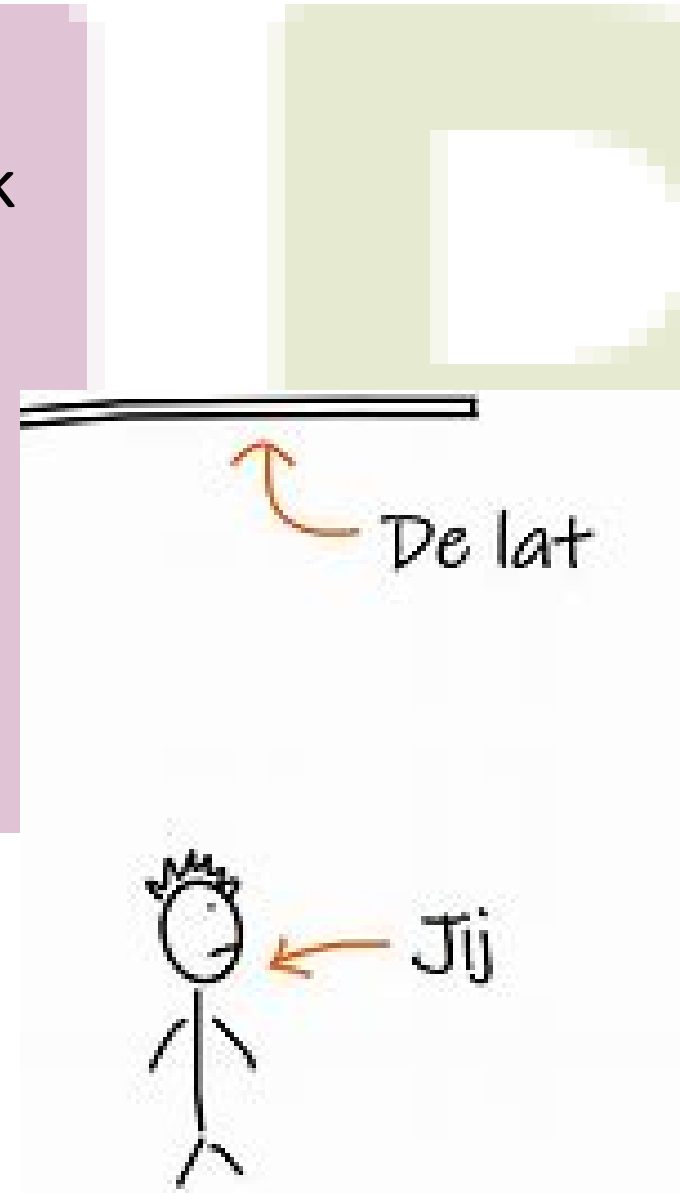

Cognitief - zijnsliuk model van hoogbegaafdheid (Kieboom, 2007)

Zijnsluik **Perfectionisme**

- Liever geen fouten willen maken, moeite met tijdsdruk
- De lat (heel) hoog leggen
- Dingen moeten wel echt lijken
- Als perfectie niet lukt: taak vermijden of afraffelen

wordt vaak opgevat als **FAALANGSTIG**

Zijnsluik **Rechtvaardigheidsgevoel**

- Beloofd is beloofd
- Snel geraakt door onrecht
- Open en eerlijk
- Is trouw aan waarden en wil dat alles eerlijk gaat

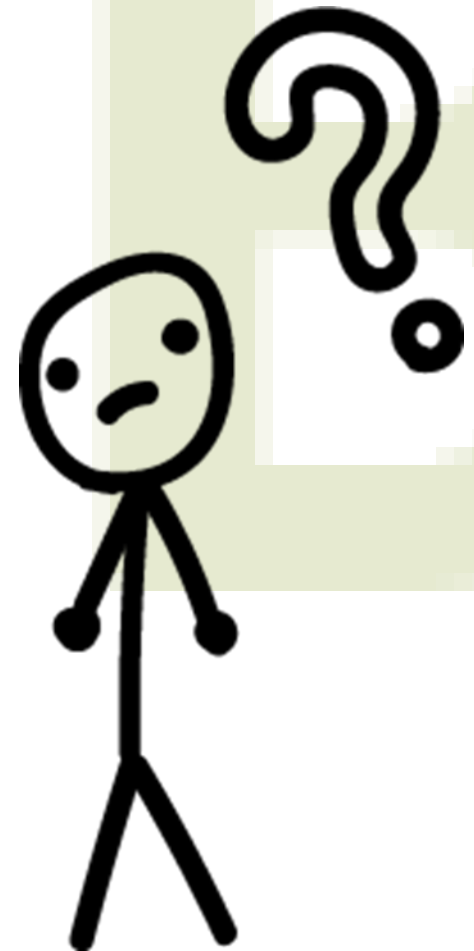
wordt vaak opgevat als **BEMOEIZUCHTIG**

Zijnsluik **Kritische instelling**

- Sterk reflectievermogen
- Stelt regels ter discussie
- Pijnlijke eerlijkheid
- Neemt iets niet zo maar voor waar aan

wordt vaak opgevat als **BRUTAAL** of **BETWETERIG**

Zijnsluik **Gevoeligheid**

- Intense emotionele beleving
- Gevoelig voor zintuiglijke prikkels
- Alert en bewust van omgeving
- Voelt verschil tussen intentie en uiting

wordt vaak opgevat als **AANSTELLERIJ**

Autonomie

- Wil zelfsturing en eigen keuze, wil controle hebben
- Leert vanuit eigen behoeften en waarden
- Sterke eigen wil
- Doet dingen op eigen manier, grote zelfstandigheid

Als leerkracht geen machtspositie innemen (zorgt voor verlies van vertrouwen) kind wil overleggen en begrepen worden

wordt vaak opgevat als **EIGENWIJS**

Autonomieondersteuning vergroot de kans op intrinsieke motivatie bij cognitief talentvolle leerlingen (Betts, 1985, Garn en Jolly, 2013)

Hoogbegaafdheid en lezen

- Heel jong uit zichzelf leren lezen → later altijd (zeer) hoogbegaafd (Leta Hollingworth, 1926)
- Omgekeerde geldt niet!!
Niet alle hoogbegaafde kinderen leren vroeg lezen
- Wanneer leerde nieuwkomer lezen in thuistaal?
- Dyslexie: hoogbegaafdheid kan dyslexie maskeren
 dyslexie kan hoogbegaafdheid maskeren
 dyslexie bij nieuwkomers vaak geweten aan taalachterstand

Hoogbegaafde nieuwkomers: dubbele kansenongelijkheid

Leerlingen zijn (vaak) minder talig

- vaak niet gezien als hoogbegaafd
- krijgen niet het juiste aanbod en de juiste aanpak
- lopen vast
- hebben (nog) onvoldoende woordenschat om hun frustratie te verwoorden

Hoogbegaafde nieuwkomers

Vroege herkenning heel belangrijk!

Warme overdracht naar volgende school →
direct inzetten op versnellen, verrijken, verdiepen

Houd rekening met de onzekerheid van een leerling die geen helder toekomstperspectief heeft

**Leerlingen hebben meer behoefte aan begeleiding op gebied van
hoogbegaafdheid dan op taal**

Onderwijsbehoeften van (hoog)begaafde NT2-leerlingen in het basisonderwijs
scriptie Esther Kuitert – februari 2022

Signaleren

1. Gesprek met ouders
2. Goed observeren
3. Stimulerend signaleren in rijke speelleeromgeving

1. Gesprek met ouders

Belangrijke bron van informatie

Sommige leerlingen thuisomgeving met rijke leerervaringen

Kind met weinig eerdere leerervaringen en toch goed mee op school?

→ mogelijk ontwikkelingsvoorsprong

Met betrekking tot lezen: wat is leeservaring in eigen taal?

Welke informatie van ouders? (indien nodig met tolk)

- Woordenschat in eigen taal
- Interesses /hobby's van het kind
- Vroege ontwikkeling (snel met praten/lopen/ interesse in letters +cijfers, lezen)
- Gaat vooral om met leeftijdgenoten/oudere kinderen/jongere kinderen/volwassenen
- Waar wordt kind blij van?
- Goed geheugen
- Nieuwsgierig
- Duidelijke eigen mening
-

*Als je met iemand praat in een taal die hij begrijpt,
gaat het naar zijn hoofd*

*Als je in zijn eigen taal met hem praat,
gaat het naar zijn hart*

Nelson Mandela

2. Goed observeren

- Snelheid van taal aanleren
- Sterke ontwikkeling thuistaal
- Snelheid en manier waarop regels en routines worden eigen gemaakt
- Groot probleemoplossend vermogen
- Creativiteit
- Intense en/of ongebruikelijke interesses
- Neemt eigen initiatieven
- Goed reflectievermogen
- Ruimtelijk inzicht
- Zijnskenmerken (Kieboom)

3. Rijke speelleeromgeving

- Talenten zichtbaar maken door stimulerend signaleren
- Rijke speelleeromgeving geeft mogelijkheden om hun (niet-talige) talenten te laten zien
- Dingen uit eigen cultuur in de klas
- Uitdagende opdrachten
- Taaldenkgesprekken voeren waarbij je met een klein groepje leerlingen in gesprek gaat om creatieve oplossingen voor een probleem te bedenken

Stimulerend signaleren

- Open opdrachten
- Stimuleer onderzoekende houding
- Spelmateriaal die veel handelings-, ervarings-, leer- en ontdekkingsmogelijkheden bieden
- Alles toegankelijk voor iedereen (niet alleen bepaalde groep)
- Opdrachten die beroep doen op zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid
- Gelegenheid bieden tot grotere complexiteit en hoger abstractieniveau
- Doe beroep op hogere orde denkvaardigheden (analyseren, evalueren, creëren, lagere orde= toepassen, begrijpen, onthouden)

Zone van naaste ontwikkeling (Vygotski)

Passende opdrachten aanbieden in de zone van de naaste ontwikkeling

Opdrachten niet aanpassen aan taalniveau

Gebruik scaffolding, effectieve techniek voor alle meertalige leerling

Leeftijdsadequaat plaatsen, niet in lagere groep op grond van taalniveau

Teksten aanbieden op ontwikkelingsniveau

Hoogbegaafde nieuwkomers en lezen

- Ook als leesniveau nog laag is, toch rijke en betekenisvolle teksten aanbieden
- Als technisch leesniveau leidend, vaak kennisarme teksten die niet bij ontwikkelingsniveau passen → slecht voor motivatie
- Van te voren kennis ophalen en moeilijke woorden bespreken
- Moeilijke woorden ondersteunen met voorwerpen, plaatjes, filmpjes → moeilijke teksten leren begrijpen en kennis uitbreiden
- Hoogbegaafde leerlingen grote behoefte aan nieuwe kennis

Kennis over lezen met nieuwkomers

Veel informatie over lezen met nieuwkomers op site LOWAN

www.lowan.nl

Technisch lezen

[Technisch lezen – LOWAN](#)

Begrijpend lezen

[Lezen met begrip en kennis – LOWAN](#)

Lesmateriaal

[Werken met rijke teksten in het nieuwkomersonderwijs - LOWAN](#)

The background features large, stylized letters 'V' and 'E' in purple and green. The 'V' is on the left, and the 'E' is on the right. They are composed of thick, slightly pixelated strokes.

Dank voor jullie belangstelling!

Meer informatie?

www.velegezichtenvanhb.nl

info@velegezichtenvanhb.nl